

Riksdagens protokoll 1997/98:9

Torsdagen den 2 oktober

Protokoll
1997/98:9

Kl. 12.00 – 12.39
14.00 – 15.00

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 26 september.

2 § Ny riksdagsledamot

Andre vice talmannen meddelade att enligt protokoll från Riksskatteverket hade *Marina Pettersson* (s) utsetts till ny riksdagsledamot för Värmlands läns valkrets fr.o.m. den 1 oktober efter Bo Finnkvist.

3 § Meddelande om partiledardebatt

Andre vice talmannen meddelade att ett meddelande om partiledardebatten *onsdagen den 8 oktober kl. 9.00* hade delats ut till kammarens ledamöter.

4 § Svar på interpellation 1997/98:3 om jämställdhetsarbetet inom Svenska kyrkan

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Lennart Brunander har frågat mig

- vad regeringen kommer att göra för att de präster som är uttalade motståndare till kvinnliga präster inte befordras till kyrkoherde,
- om regeringen kommer att ändra domkapitelsinstruktionen och anställningsförordningen för att jämställdhetskraven skall bli bättre tillgodosedda vid tjänstetillsättning och
- om regeringen kommer att ge Jämställdhetsombudsmannen instruktioner och resurser så att jämställdhetslagen kan följas upp när det gäller tillsättningar av tjänster inom Svenska kyrkan.

Mot bakgrund av diskussionen på årets kyrkomöte om motståndet mot kvinnliga präster har kyrkomötet begärt hos regeringen att förordningen (1992:997) om biskops- och prästtjänster skall ändras. Förslaget till ändring innebär att bara den som är beredd att samverka i alla uppgifter som är förenade med tjänsten skall kunna bli kyrkoherde. Frågan om införande av en sådan föreskrift i förordningen bereds nu i Regeringskansliet.

***Fel! Okänt
växelargument.***

Min preliminära ståndpunkt är att en ändring av detta slag skulle vara av värde.

Vad beträffar anställningsförfordningen kan nämnas att den inte gäller präster.

Domkapitelsinstruktionen är av formell karaktär och innehåller endast föreskrifter om domkapitlens uppgifter och sammansättning, verksförfordningens tillämpning på domkapitlen samt ärendenas handläggning. Jämställdhetskraven tillgodoses med stöd av kyrkolagens föreskrifter om behörighetsgrunder vid tjänstetillsättning samt jämställdhetslagens föreskrifter om förbud mot könsdiskriminering och krav på arbetsgivares skyldighet att bedriva ett aktivt jämställdhetsarbete på arbetsplatsen.

Vad gäller uppföljningen av jämställdhetslagens beslutade riksdagen inför budgetåret 1997 att öka JämO:s anslag med 5 miljoner kronor för att kunna intensifiera insatserna till stöd för och tillsyn av arbetsgivares skyldigheter enligt jämställdhetslagen. JämO har därefter intensifierat sin granskning av arbetsgivares jämställdhetsarbete, t.ex. genom att begära in information om upprättade jämställdhetsplaner. Som ett exempel på JämO:s arbete i denna del kan jag nämna att JämO under innevarande år har granskat jämställdhetsplanerna i Göteborgs och Karlstads stift samt att en granskning av planerna i Västerås och Växjö stift pågår för närvarande. JämO granskar även hur Svenska kyrkan uppfyller lagens krav på aktiva åtgärder när det gäller rekrytering. Det pågår således ett mycket aktivt arbete från JämO:s sida när det gäller Svenska kyrkans jämställdhetsarbete.

Anf. 2 LENNART BRUNANDER (c):

Fru talman! Jag tackar statsrådet Ulvskog för svaret. Det är ett positivt svar. Ärligt talat hade jag inte väntat mig något annat, men det är viktigt att vi pratar om de här frågorna och inte gömmer undan dem så att det inte händer någonting. Det är egentligen bakgrunden till min interpellation.

Det är mycket viktigt att Svenska kyrkan lever upp till det beslut som kyrkomötet har fattat, men som vi också har fattat här i Sveriges riksdag, om att män och kvinnor skall behandlas lika, att det skall finnas en jämställdhet.

För mig är det väldigt viktigt att människor har lika värde. Det borde vara självklart för alla, men jag upplever att det inte är på det sättet. Inom Svenska kyrkan har kvinnliga präster problem med att få verka på det sätt som de enligt sin tro vill göra. Jag kan förstå de bekymmer som de har, därför att de påhopp som jag har upplevt bara genom att framställa den här interpellationen indikerar hettan i debatten och visar att det är nödvändigt att man också vågar stå på sig i det här sammanhanget – annars händer det förmodligen ingenting.

Jag har mycket svårt att förstå och kan inte heller acceptera kvinno- prästmotståndarnas syn i de här frågorna. Det är samma Gud som vi tror på, och det borde då rimligtvis vara samma sak. Jesus, som är utgångspunkten för den kristna tron, gjorde ingen skillnad på människor. Han värderade människor lika: rik eller fattig, stor eller liten, man eller kvinna – alla hade samma värde. Det måste vara viktigt för oss att leva upp också till det.

Därför borde det vara naturligt för alla som arbetar inom Svenska kyrkan att ha den här synen. Tyvärr är det inte så. Naturligtvis får var och en ha sin tro och sin syn, men när man skall inta en ledande befattning i kyrkan är det mycket viktigt att man lever efter de regler som vi gemensamt har satt upp. Det är rimligt i det här sammanhanget. Av svaret att döma är det på väg, och jag tackar för det.

Det finns en passus i svaret där det står att ”den som är beredd att samverka i alla uppgifter som är förenade med tjänsten skall kunna bli kyrkoherde”. Innebär det i klartext att de skall vara villiga att på ett jämnt sätt jobba ihop med kvinnliga präster?

Svaret är positivt, som jag sade. Jag tycker att regeringen och statsrådet Ulvskog har ett speciellt ansvar för att se till att saker och ting händer och att det sker en utveckling. Inför skiljandet mellan kyrkan och staten är det speciellt viktigt att man nu sätter i gång den här processen.

Statsrådets svar när det gäller JämO är att saker och ting är på gång och att JämO är aktiv i frågan. Det är viktigt. Det skulle naturligtvis också vara intressant att se vad som har kommit fram i studierna av t.ex. Göteborgs stift. Det är viktigt att man inte bara gör en studie av det hela utan också följer upp den, så att de intentioner vi har kan bli verklighet.

Det är mot den bakgrunden som jag har ställt frågan om JämO kommer att få tillräckliga resurser och instruktioner.

Anf. 3 KARIN ISRAELSSON (c):

Fru talman! Jag hälsar också svaret på Lennart Brunanders interpellation med glädje. Jag hoppas att den beredning som nu pågår i Regeringskansliet skall lända till att ett förslag snarast kommer till riksdagen med ett innehåll som kyrkomötet har efterlyst.

Det är ganska märkligt att vi, med en 40 år gammal lagstiftning, fortfarande skall stå i Sveriges riksdag och diskutera möjligheterna för kvinnor att verka som präster i Svenska kyrkan. Det är ett lågvattenmärke, som vi borde ha kunnat övervinna. Men tydligen är den här frågan av den arten att lagstiftningen inte har haft den kraft som man skulle ha önskat, utan här finns det, precis som Lennart Brunander också sade, andra strömningar.

Det märkliga är att det inte bara är manliga präster som är motståndare till kvinnliga präster, utan också många av de kvinnliga församlingsmedlemmarna och kvinnor på andra tjänster tillhör den grupp som är motståndare till att kvinnor innehar det här ämbetet.

Trots att man också har förelagt att prästvigning inte skall ske av präster som inte kan arbeta tillsammans med kvinnliga kolleger fortsätter detta att ske. Jag tycker att vår kyrkominister skulle kunna föra ytterligare samtal med biskoparna om deras ansvar när det gäller att inte förvärpa den situation som redan i dag är nog så besvärande, för att få också dem att inse dessa bekymmer.

Jag vill också gratulera kyrkoministern till att vara den i Sverige som först har utnämnt en kvinnlig biskop. Lund var ett bra val. Jag tror att det hade varit ganska svårt att ha en kvinnlig biskop i Göteborg. Det är väldigt viktigt att man har denna känsla, för det är en så pass bekymmersam fråga. Den kräver en viss fingertoppskänsla när man gör utnämningar som kan skapa kriser.

Jag är tacksam över det som görs. Även om jag skulle vilja att lagen som kommer så småningom skulle ha haft en retroaktiv verkan, inser jag att det arbetsrättsligt inte finns möjlighet att säga upp befattningshavare och frånta dem tjänster som de har fått under andra premisser. Jag hoppas att en sådan lagstiftning leder till att de kyrkoherdar som är i tjänst i dag och som inte kan tjänstgöra med kvinnliga kolleger också förstår vad som gäller fortsättningsvis. De skall inte ha en särställning därför att de har en gammal anställningsform. De skall tänka över att deras arbetssituation innebär att man samverkar med de kolleger som finns, oavsett kön.

Anf. 4 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Detta är en fråga som vi alla är väldigt engagerade i. Det finns verkligen inga partipolitiska skiljelinjer. De problem som kvinnliga präster möter får vi alla många vittnesbörd om. Samtidigt har det ändå hänt någonting de senaste 25–30 åren. Det har gått väldigt långsamt, och man stöter fortfarande på enskilda fall som man blir väldigt upprörd över. Det har vänts något på kuttingen; från att ha varit enbart en kvinnoprästfråga har det blivit mycket av en kvinnoprästmotståndarfråga. Det anger något slags förskjutning av styrkeförhållandena. Kvinnoprästmotståndarna har blivit mer isolerade än vad de var för 25–30 år sedan, eller bara för tio år sedan. Det kan möjligen förklara litet grand av den hetta som Lennart Brunander beskriver. Det kommer en aggressivitet och hetta från vissa företrädare för dessa ståndpunkter, som självfallet även jag möter i olika sammanhang.

Jag tror att det är väldigt viktigt att vi fortsätter, precis som Lennart Brunander och Karin Israelsson säger, att diskutera denna fråga. Vi måste ge den hög prioritet inte bara i de kyrkopolitiska sammanhangen utan också i den allmänpolitiska debatten. Det är i högsta grad en allmänpolitisk fråga som handlar om människors lika värde.

Kyrkan har ett mycket stort ansvar, särskilt inför relationsförändringen, menar jag. Vi skall naturligtvis från politiskt håll försöka att på olika sätt stötta de kyrkligt aktiva för att kvinnoprästmotståndarfrågan inte skall bli ett problem i samband med relationsförändringen.

Jag vill informera om vad kyrkomötet har bestämt. Det är alltså en förordningsförändring. Det betyder att det inte handlar om en lagförändring. Det är någonting som regeringen beslutar om. Beredningen pågår, som sagt. Jag har gått långt när jag säger att min preliminära ståndpunkt är att en ändring av detta slag skulle vara av värde, men vi har inte kommit så långt i beredningen att jag säkert kan säga något om utgången av detta arbete.

Grundfrågan är oerhört viktig. Den har hög prioritet och måste ha det i den allmänpolitiska debatten. Min fortlöpande dialog med biskoparna handlar bl.a. om detta. Där finns samma oro som har framkommit i denna interpellationsdebatt.

Anf. 5 LENNART BRUNANDER (c):

Fru talman! Det är som statsrådet säger inte bara en kyrklig fråga utan i högsta grad också en allmänmänsklig fråga. De kvinnopräster som skall fungera måste ju ha sådana arbetsförutsättningar att de kan göra det.

Jag har inte tänkt på det som statsrådet sade. Från att ha varit en kvinnoprästfråga har det kanske blivit en kvinnoprästmotståndarfråga. Det kan vara en riktig karakteristik. Det är ju kvinnoprästmotståndarna som agerar. De agerar rättare sagt när någon annan påtalar bekymren. De agerar inte av sig själva. De försöker förtiga detta. De försöker gömma undan det för att kunna bedriva verksamheten utan att någon bryr sig om det. Det är när man petar på det som de blir sura och arga. De kallar dem som agerar för en massa saker som jag inte skall ta upp här.

Det kanske är därför som det är viktigt att vi diskuterar frågorna. Annars blir inget gjort på de ställen där kvinnoprästmotståndarna inte vill att något skall göras. Det är mot den bakgrunden som jag säger att det kan vara intressant att veta vad JämO har kommit fram till när man har studerat jämställdhetsprogrammet i Göteborgs stift, t.ex., där jag själv lever.

Det räcker naturligtvis inte med det. Vi skall också se till hur jämställdhetsprogrammet genomförs. Lever man efter det? Det som man har skrivit ned på ett papper har ganska litet värde om det inte också blir verklighet.

Jag tror att det är viktigt att man driver dessa frågor på ett sådant sätt som Karin Israelsson talade om, dvs. med en viss fingertoppskänsla. Det är ibland minerad mark man går på, men för den skull får man inte avstå från att göra det.

En synpunkt jag har fått från kvinnoprästmotståndarna innebär att vi skall låta dem vara i fred. De tycker att vi kan skilja oss åt och att kvinnoprästmotståndarna kan jobba på ett ställe och kvinnopräster på ett annat. Det är en oerhört farlig utveckling om vi får olika linjer i den svenska kyrkan. Det är en och samma kyrka och en och samma Gud. Alltihop måste fungera tillsammans.

Det är det jobbet som jag vill önska statsrådet lycka till med. Jag har ställt frågan därför att jag tror att det är viktigt att vi löser den. Det är en folkkyrka vi skall ha. Det är inte prästernas kyrka – det är människornas kyrka. Det är viktigt att leva efter det. Alla människor skall ha samma värde, och det måste vi ställa upp på.

Anf. 6 KARIN ISRAELSSON (c):

Fru talman! Jag ber om ursäkt för att jag hade missat att det var en förordning som skulle ändras och att riksdagen inte har något med det att göra. Resultatet blir dock detsamma, och det är det som är det viktiga här.

JämO:s roll är ju inte den allra enklaste. Det har vi sett i andra sammanhang. Det är svårgripbara saker JämO skall kontrollera. Det finns alltid skäl till att man har gjort ett ställningstagande som kanske inte direkt följer jämställdhetslagen. Detta är bekymmersamt.

Det är precis som Lennart Brunander säger en verksamhet som drivs i det fördolda och som helst vill förbli i det fördolda. Det är viktigt att vi lyfter fram dessa frågor. En sådan här debatt är en del i att lyfta fram dem, så att de kvinnor som är utsatta stärks. De har allt att vinna på att komma fram ur dunklet och få stöd från samhällets sida. De har rätt till sina tjänster.

Anf. 7 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! När det gäller JämO:s arbete kan jag citera ur ett brev som vi har fått just från JämO inför denna interpellationsdebatt. Myndigheten skriver: "Erfarenheterna från Göteborg och Karlstad är blandade, vissa arbetsplatser har kommit långt samtidigt som andra har stora brister. Det är viktigt att följa upp huruvida planerna efterlevs i det praktiska arbetet. Vissa signaler tyder på att så inte alltid är fallet".

Sedan talar JämO om att Västerås och Växjö stift nu granskas. Under vintern skall resterande stift granskas.

Vi kommer säkert att via kyrkoenheten på Kulturdepartementet redovisa detta i olika sammanhang, men huvudansvaret för redovisningen kommer att ligga på jämställdhetsministern, som ju är ansvarig för just JämO.

JämO gör mycket på detta område och har grundinställningen att det inte är de vackra orden på papperna som skall räknas utan vad som faktiskt blir av dem. Jag tror att det, tillsammans med att vi fortsätter att hålla liv i den här debatten, kan medverka till att detta tröga arbete ändå går åt rätt håll. Vi kommer emellertid inte att klara det utan ett ihålligt opinionsarbete och ett aktivt deltagande i det som sker inom Svenska kyrkan.

Anf. 8 LENNART BRUNANDER (c):

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret. Det här är ett väldigt viktigt arbete, och det är en stor gemensam uppgift för oss att se till att få en bra lösning på den här frågan. Jag vill också önska statsrådet lycka till med det här arbetet och hoppas att vi inför skiljandet mellan kyrkan och staten ändå skall ha kommit en bit på väg.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 1997/98:6 om tobaksskatten

Anf. 9 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Sten Andersson har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta i syfte att minimera de negativa effekterna av de två senaste tobaksskattehöjningarna.

Enligt EG-reglerna på tobaksskatteområdet skall punktskatten på cigaretter uppgå till 57 % av det högsta detaljhandelspriset, inklusive mervärdesskatt, på cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin i medlemslandet. Vid Sveriges anslutning till EU uppgick den svenska tobaksskatten på cigaretter inte till 57 % av detaljhandelspriset på det mest sålda cigarettmärket. Det berodde främst på att handelsmarginalen på cigaretter låg på en väsentligt högre nivå än i övriga medlemsländer och på att Sverige har en hög generell mervärdesskattesats. Sverige har vid medlemskapsförhandlingarna fått en övergångstid till den 1 januari 1999 för att uppnå 57-procentsnivån.

I propositionen till den nya tobaksskattelagen, som trädde i kraft den 1 januari 1995, proposition 1994/95:56, uttalade regeringen att den nya beskattningstekniken bör ha till effekt att en anpassning sker till de priss-

trukturer som gäller inom EU. Regeringen förutsatte att en sådan anpassning av handelsmarginalerna skulle ske, så att skattehöjningar inte skulle bli nödvändiga av detta skäl.

Eftersom de svenska handelsmarginalerna inte har minskat nämnvärt sedan den 1 januari 1995 uppgick tobaksskatten på det mest sålda cigarettmärket, trots den skattehöjning som skedde den 1 januari i år, endast till ca 53 %. I regeringens vårproposition (1996/97:150) föreslogs därför av detta skäl, samt av folkhälsoskäl, att skatten på tobaksvaror skulle höjas som ett led i den allmänna finansieringen av de i propositionen föreslagna åtgärderna. Sverige beräknades efter denna skattehöjning uppfylla 57-procentsnivån på cigaretter. Sveriges handlingsfrihet vad gäller skattenivån är således inom överskådlig tid starkt begränsad.

Det är självfallet så att nivån på punktskatten på cigaretter har skapat risk för smuggling. I Sverige har också tullens beslag av smugglade cigaretter ökat kraftigt under senare år. En ökad tobakssmuggling kan konstateras i nästan alla EU-länder, även de som har betydligt lägre cigarettpriser än Sverige. Denna utveckling är oroande, och det är angeläget att bekämpa smuggling, inte minst då denna i vissa fall tycks ha karaktär av organiserad brottslighet. Med hänsyn härtill finns anledning att förstärka skattekontrollen på detta område samt att förbättra kontrollsamarbetet mellan EU-länderna.

Ett viktigt arbete utförs av en högnivågrupp inom kommissionen som har bildats för att behandla frågor rörande alkohol- och tobakssmuggling. Men även på nationell nivå finns behov av att förstärka skattekontrollen på detta område.

Skatteflyktskommittén har i sitt betänkande om punktskattekontroll (SOU 1997:86) lämnat förslag om förbättrade möjligheter till kontroll av punktskattepliktiga varor. Betänkandet är för närvarande ute på remiss. I betänkandet föreslås en rad åtgärder för att förbättra kontrollen av bl.a. tobaksvaror som förs in i Sverige från andra länder. Så snart remissinstanserna har lämnat sina synpunkter i ärendet kommer regeringen att ta ställning till utredningens förslag. Avsikten är att förslag till riksdagen skall kunna läggas fram våren 1998.

Anf. 10 STEN ANDERSSON (m):

Fru talman! Den 1 augusti höjdes tobaksskatten till en nivå som innebär att det pris den svenska konsumenten nu betalar skiljer sig enormt från priset i alla andra EU-länder. Jag vågar hävda att de argument som användes då och som används nu inte har gjort att politikerföraktet har minskat. En statssekreterare sade i juli månad att priset inte påverkar smuglingen. Jag hoppas, fru talman, att han har fått sitt jobb utifrån andra meriter än det uttalandet.

Herr Östros kommer här med ett verkligt understatement. Han säger att höjningen ”har skapat risk för smuggling”. Herr statsråd! Gå utanför Rosenbad och kolla upp tillvaron utanför de skyddande väggarna där! I dag ser vi ett enormt smugglingstryck mot Sverige endast och enbart på grund av det höga priset. Och sedan säger statsrådet att det här ”har skapat risk för smuggling”!

Svaret är också i övrigt dåligt. Man försöker lägga skulden på handlarnas marginaler. För ett paket cigaretter som i dag kostar 45 kr har tobakshandlaren 5 kr, och Tobaksbolaget tar 5 kr. Mer än 75 %, dvs. 35

Prot. 1997/98:9

2 oktober

*Fel! Okänt
växelargument.*

kr, är alltså skatter, och den stora delen är inte EU-skatter utan inhemska svenska skatter. Det är de inhemska skatterna som gör att det är så stor skillnad. Det är alltså inte som man sade i debatten i våras, att vi måste genomföra den här höjningen därför att EU tvingar oss till det. EU tvingade oss inte till det vid det tillfället, utan vi har fortfarande respit, men ni hade ändå bråttom att genomföra höjningen.

Effekten har blivit att smuggeltobak – okej, jag erkänner att det är fråga om en olaglig verksamhet – i dag flödar in i Sverige. Staten förlorar dessutom mycket pengar på det här sättet. De kalkyler som upprättades tidigare har spruckit totalt, och jag har förstått att de har reviderats gång på gång. Jag undrar då, herr statsråd: De pengar som man skulle få in genom tobaksskatten finns alltså ännu inte. Vad är det man hade planerat genomföra som inte har kunnat genomföras?

När höjningen den 1 januari ledde till en katastrof kan man lugnt räkna ut att den ännu större höjningen den 1 augusti kommer att innebära att det blir ännu värre. I dag kan man åka till Danmark och köpa en laglig ranson av tobak, alkohol och litet annat som är något billigare, och på så vis har man hämtat hem en tusenlapp. Vi kan inte ha sådana prisskillnader. Det skapar absolut ingen trovärdighet. Lagarna, som i och för sig skall efterföljas, måste ju ändå vara förankrade hos det stora folkflertalet.

Till sist: Om nu polis, åklagare och tull skall prioritera den här verksamheten, vad är det då som inte skall prioriteras? Vi hör i dag hur stora problem de har på grund av att de har mycket små resurser. Kan statsrådet ge något exempel på områden där polisens service eller beredskap skall bli ännu sämre än i dag som en följd av att polisen skall bli mer aktiv när det gäller att bekämpa smuglingen av tobak?

Anf. 11 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Riksdagsledamoten Andersson väljer att över huvud taget inte diskutera folkhälsoaspekten när det gäller tobak. Jag får också den typen av reaktioner från människor som är engagerade på grund av de skadeverkningar som tobaken har på folkhälsan. Cancerfonden menar att de prishöjningar som har genomförts på cigaretter kan rädda upp till 12 500 liv. Det är naturligtvis oerhört svårt att estimera sådant. Utan tvivel får vi ändå en effekt av en prishöjning på cigaretter, vilket innebär att kanske framför allt unga människor i valet mellan att börja eller att avstå i högre grad väljer att avstå från cigarettkonsumtion. Det är något viktigt.

I den mån vi får en minskad skatteintäkt på grund av att människor faktiskt avstår från att röka är det inte något bekymmer statsfinansiellt. Politiskt, folkhälsomässigt är det viktigt med en minskad tobakskonsumtion. Det är också viktigt att priset på tobak avspeglar de verkliga kostnaderna för tobak, dvs. inte bara tillverkningskostnaden utan också sjukvårds- och folkhälsokostnaderna. Det tycker jag är en rimlig aspekt att ha med.

Att vi har en tendens till ökad smuggling är något mycket allvarligt. Det tenderar att vara organiserad brottslighet bakom hanteringen av den här typen av tobakssmuggling. Jag tycker inte att det är en rimlig utgångspunkt att generellt säga att när vi ser en ökad organiserad brottslighet skall den framför allt bekämpas med skattesänkningar. Brottslighet skall bekämpas med bättre kontroll och bättre lagstiftning, med de red-

skap som behövs för att arbetet mot den här typen av brottslighet skall tas på allvar.

Naturligtvis minskar inte höjda skatter på tobak smuglingen. Det förstår regeringen också. Men det finns helt klart ett annat samband än just tobaksskattehöjningen till att vi har fått en ökad smuggling i Sverige. Det är EU-medlemskapet. Länder i Central- och Sydeuropa har under flera år haft en mycket stor tobakssmuggling, trots vitt skilda skattesatser och trots att de flesta av dem har mycket lägre priser än Sverige. Det finns tillräckliga marginaler för smuggling redan vid de nivåer som de har, om man klarar av att föra in obeskattade cigaretter i landet. Den typen av smuggling har vi också fått i och med EU-medlemskapet.

Det krävs att vi också lär oss att hantera den typen av utmaningar. Det sker i samarbete med andra EU-länder. Vi finner gemensamt nya regelverk för transitering, för gemensam kontroll. Men det krävs också att vi inom landets gränser lär oss att hantera den nya situationen.

En del utredningsresultat har kommit fram. Vi remissbehandlar dem, och vi kommer att under 1998 ta ställning till vilka förslag till förändringar som kommer att ske när det gäller vår egen kamp mot mycket allvarlig brottslighet.

Anf. 12 STEN ANDERSSON (m):

Fru talman! Man hävdar att strutsen inte finns i vilt tillstånd i Sverige. Jag är inte helt övertygad om att det är sant.

Hade det höga priset fått någon effekt och gynnat folkhälsan hade det varit okej. Men i dag vet vi att det inte som statsrådet säger handlar om tendenser, det flödar in cigaretter. Det finns snart i var och varannan butik en möjlighet att köpa en vara ovanför disken och en under disken, med ett helt annat pris.

Folkhälsoaspekten skall man acceptera. Men ni kalkylerar ju med en mycket liten minskning. Ert skäl att höja skatten är fiskalt och ingenting annat, om inte era kalkyler, som ni själva har offentliggjort, är helt uppåt väggarna. Ni vill ha in pengar, punkt och slut. Att för att rädda sig undan debatt referera till folkhälsoeffekter tycker jag är litet dålig stil. Helt klart beror en ökad smuggling på ett pris.

De svenska rökarna tycker att det är konstigt att de skall betala ett pris som markant skiljer sig från alla andra EU-länders. För några år sedan hade danskarna högre priser på cigaretter än vi hade i Sverige. I dag ligger man 10–12 kr under.

Det talas om ökade marginaler. Man säger att en svensk tobakshandlare har väsentligt större marginaler. Han har 11 %. Jag tror inte att det är någon marginal som skiljer sig internationellt eller jämfört med andra EU-länder.

Man kan helt visst som riksdagsledamot inte uppmana till olaglighet. Det är helt orimligt. Man skall följa gällande regler. Men när politiker säger att en stor del av våra väljare närmast totalt struntar i de beslut som vi har fattat, måste man ställa sig frågan: Är det inte i det fallet i första hand fel på oss och mindre fel på väljarna? Den smugglingsvåg som finns i dag är en protest som man gör därför att man anser att det tak som man kan acceptera nu har överskridits.

Till sist, fru talman, vill jag fråga: Varför var det så brått att införa höjningen redan den 1 augusti, när man inte var tvingad till det? Vi hade

Prot. 1997/98:9

2 oktober

*Fel! Okänt
växelargument.*

**Fel! Okänt
växelargument.**

dispens en längre tid. Varför skulle man göra den här minst sagt provocerande höjningen?

Anf. 13 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Det är möjligt att Sten Andersson känner sig provocerad av tobaksskattehöjningen. Faktum är att det är en viktig åtgärd när det gäller folkhälsan. Det var också en åtgärd som vi vidtog av statsfinansiella skäl i det läge vi befann oss i under våren för att skapa utrymme för angelägna satsningar.

I den mån brottsligheten ökar, och det finns mycket som tyder på att den gör det, skall den framför allt bekämpas som brottslighet skall bekämpas, med kontroll, med bättre lagstiftning och med bättre verktyg, inte med generella skattesänkningar.

Sten Andersson uttrycker oro för att statsfinanserna inte tillförs de intäkter som de bör. Men när Sten Andersson tittar på regeringens budgetpropositionen ser han också att vi går mot offentligfinansiell balans 1998. I så måtto behöver inte Sten Andersson vara orolig.

När det gäller kontrollen av inbetalda tobaksskatter finns det all anledning att skärpa lagstiftningen och ge de verktyg som behövs. Det arbetet pågår i regeringen. Det sker remissbehandling, och vi kommer att lägga fram förslag under 1998.

Anf. 14 STEN ANDERSSON (m):

Fru talman! Det är bra att statsrådet närmar sig verkligheten litet grand. Han började med att säga att det fanns risk för ökad smuggling. I ett följande inlägg sade han att det fanns tendenser och i det senaste säger han att de har ökat. Välkommen till verkligheten!

Jag känner ingen oro för att de kalkyler som statsrådet har förelagt riksdagen inte skall hålla. Det är inte mitt problem. Men jag noterar att man har tappat hundratals miljoner kronor. Det är pengar som man måste ha tänkt använda till något vällovt, hoppas jag. De pengarna saknas nu. Då är min fråga: Vad är det man skall ta bort? Måste man senarelägga den omskrutna barnbidragshöjningen? Man kan inte bara kasta bort pengar som man har tänkt använda till någonting. Det svarar inte statsrådet på.

Det sägs att polisen och tullarna skall få resurser. Varifrån då? Alla vi som sysslar med politik och som har någon kontakt med polis, tull och åklagare får höra långa litanior över deras bristande resurser. De måste prioritera bort brott som det tidigare var självklart att man skulle lösa. I dag kan de inte det. Skall man nu lägga på dem ytterligare arbete och inte ge nya anslag, frågar jag statsrådet: Vad är det i dagens hårdprioriterade polis- och tullverksamhet som man inte skall hantera framöver, om man skall lägga kraftigt ökade resurser på att bekämpa smuggling av tobak?

Anf. 15 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Jag rekommenderar Sten Andersson att titta på budgetpropositionen. Där går vi mot statsfinansiell balans. Vi gör en mycket stor satsning på vård, omsorg och skola. Vi höjer barnbidragen. Vi vidtar ett antal andra åtgärder i en miljö som Sten Andersson nog inte känner igen sig i – starka statsfinanser. Intäkter och utgifter är ungefär lika stora.

Sten Andersson brukar utmärka sig på två sätt vid diskussionerna i riksdagen. Det ena är att han gärna generellt sett vill ha mycket lägre skatter, en mycket mindre gemensam sektor, mindre av trygghet. Det andra är att han har en ganska bekymmerslös hållning när det gäller alkohol- och tobaksfrågor. Det är ingen uppgift för samhället att gripa in för att stimulera till att minska konsumtionen av dessa produkter. Där har vi olika uppfattning, jag och Sten Andersson.

Själva frågan om ökad smuggling ser regeringen mycket allvarligt på och kommer att lägga fram förslag till åtgärder mot. Det är inte en brottslighet som i första hand skall mötas med sänkta skatter, utan framför allt med att vi ger de redskap som behövs för att sätta stopp för den.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Andre vice talmannen meddelade att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och delats ut till kammarens ledamöter:

Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv om det gemensamma systemet för mervärdesskatt *KOM (97) 325*

7 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

1997/98:12 till skatteutskottet

1997/98:21 till socialutskottet

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.39 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

8 § Frågestund

Prot. 1997/98:9

2 oktober

*Fel! Okänt
växelargument.*

Frågestund

Anf. 16 TALMANNEN:

Riksdagens frågestund inleds nu. Jag hälsar regeringens företrädare välkomna. Regeringen företräds i dag av statsminister Göran Persson, statsrådet Pierre Schori, näringsminister Anders Sundström, miljöminister

Anna Lindh, statsrådet Ylva Johansson, försvarsminister Björn von Sydow och statsrådet Thomas Östros.

Statsministern besvarar allmänpolitiska frågor. Övriga statsråd besvarar frågor som avser deras respektive ansvarsområden i regeringen.

Miljöbalk

Anf. 17 LENNART FREMLING (fp):

Fru talman! Sedan mer än tio år har vi talat om behovet av att samla den vildvuxna floran av miljölagar till en sammanhållen miljöbalk. En parlamentarisk utredning tillsattes 1989. Den kom efter några års arbete med ett förslag till miljöbalk. Vi väntar fortfarande på regeringens förslag.

Så sent som i en arbetsplan den 21 mars i år angavs att miljöbalkspositionen skulle komma i maj, så att den skulle ha kunnat behandlas av riksdagen under sommaren. I regeringens nya lista över kommande propositioner anges att förslaget kommer i december.

Jag vill fråga miljöministern: Är det troligt att regeringen lyckas samla sig till att lägga fram en proposition inom en nära framtid, så att riksdagen får rimlig tid på sig att genomföra detta synnerligen omfattande lagstiftningsarbete på ett seriöst sätt?

Anf. 18 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Regeringen avser att återkomma inom några få månader med ett förslag till en ny miljöbalk som kommer att samla miljölagstiftningen. Den kommer också att innebära en miljölagstiftning som är bättre än både den vi har och den som presenterades av den tidigare borgerliga regeringen.

Anf. 19 LENNART FREMLING (fp):

Fru talman! Under den borgerliga regeringsperioden lades en proposition fram som återkallades av Ingvar Carlssons nya regering 1994. Då sade Anna Lindh att det skulle kunna bli halvtannat års försening i ikraftträdandet.

Vilken är miljöministerns bedömning av förseningen nu? Betyder Lagrådets yttrande någonting för tidsplanen?

Anf. 20 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Miljöbalken har blivit försenad jämfört med vad regeringen ursprungligen trodde – det är riktigt. Å andra sidan kommer den proposition som regeringen presenterar att vara bra. Därmed har det också funnits skäl att vänta på detta balkförslag.

Lagrådets remiss, som jag har läst, innebär att Lagrådet på de flesta viktiga punkter tycker att regeringens förslag är bra. På några punkter har Lagrådet viss kritik, och där kommer regeringen att ta till sig synpunkterna. Regeringen räknar med att Lagrådets yttrande inte kommer att innebära någon ytterligare fördröjning av miljöbalken.

Det finns ett ordspråk som säger att den som väntar på något gott aldrig väntar för länge. Detta bör även gälla för miljöbalken.

Anf. 21 LENNART DALÉUS (c):

Fru talman! Det där ordspråket är möjligen tillämpligt den här gången också, men nu har kammaren och riksdagen haft ett närmast oändligt tålamod med miljöbalken.

Miljöministern säger att hon har läst Lagrådets svar. I svaret riktas allvarlig kritik som gäller samstämmigheten med regeringsformen. Det sägs också att idén med miljödomstolar inte är rimlig och att förslaget är av lagtekniskt dålig kvalitet. Det finns alltså mycket, och mycket allvarlig, kritik.

Jag väljer en av punkterna, och frågar: Hur tänker miljöministern hantera samstämmigheten med regeringsformen?

Anf. 22 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Jag vill påminna Lennart Daléus om att när den tidigare regeringen lade fram ett förslag var Lagrådet mycket kritiskt – mer kritiskt än det varit den här gången. Lagrådet konstaterar också i yttrandet att lagstiftningen på många punkter klart har förbättrats i det nya förslaget till balk.

Det är Lagrådets bedömning att lagtexten i regeringsformen fått en utformning som inte motsvarar lagstiftarens intentioner. Lagrådet menar därför att arbetet med en grundlagsändring bör inledas. Men det konstateras också att detta gäller oavsett miljöbalkens vara eller inte vara.

Regeringen skall titta på Lagrådets synpunkter, eftersom detta är en grundlagsfråga. Naturligtvis kommer också detta, och vilken värdering man skall göra, att diskuteras med andra partier. Men det är viktigt att komma ihåg att Lagrådet inte motsätter sig att miljöbalken läggs fram utan en grundlagsändring.

Anf. 23 LENNART DALÉUS (c):

Fru talman! Uppenbarligen står detta, som miljöministern säger, i en skarp konflikt med grundlagen. I miljöministerns svar fanns en antydning om att det kommer en grundlagsändring som en följd av miljöbalken.

Det är möjligt att det fanns kritik mot den förra regeringens förslag, men det är inte det som är aktuellt nu. Det som är aktuellt nu är riksdagens – åtminstone jordbruksutskottets – beställning av en lag som träder i kraft senast den 1 januari 1998. Det lär väl ändå vara litet för häftigt att klara det tidsmässigt, vad jag förstår.

Anf. 24 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Jag har försökt förklara för Lennart Daléus att diskussionen om miljöbalken och diskussionen om regeringsformen är två olika debatter. Detta konstaterar också Lagrådet. Det finns alltså ingenting som hindrar att man lägger fram miljöbalken. Sedan får Lennart Daléus parti och naturligtvis också andra partier värdera det som Lagrådet skriver om regeringsformen.

Regeringen ser inte Lagrådets yttrande över miljöbalken som någon anledning att förändra tidsplanen, utan menar att det går att tillgodose ett antal av Lagrådets synpunkter och att det går att lägga fram en proposition inom den avsedda tiden.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 25 MIKAEL ODENBERG (m):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till statsministern. När statsministern för drygt ett år sedan var i Moskva och träffade premiärminister Tjernomyrdin hade de en presskonferens ihop. TT rapporterade därifrån och satte telegramrubriken: Persson vill köpa rysk naturgas. TT rapporterade att det hade sagts att Sverige efter en avveckling av kärnkraften kan komma att importera stora mängder fossilgas från Ryssland. Jag såg i Svenska Dagbladet för några veckor sedan att statsministern när det gällde byggandet av ett fossilgasnät i Sverige sagt:

”Jag är inte främmande för att pröva tanken.”

Fru talman! I början av december kommer president Jeltsin på statsbesök till Sverige. Jag föreställer mig att han är ganska intresserad av att få reda på hur statsministerns prövning av frågan har utfallit. Jag är också väldigt intresserad, och jag föreställer mig att kammaren också är det.

Min fråga till Göran Persson blir alltså: Vilket besked kommer president Jeltsin att få?

Anf. 26 TALMANNEN:

Anders Sundström svarar, på statsministerns uppdrag.

Anf. 27 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! När det gäller gasledningar genom och i Sverige är regeringens bedömning att det inte krävs någon investering i ett nytt gasnät för att nu påbörja omställningen av energisystemet.

Däremot krävs, för att klara de miljömål som sätts upp i Europa, att Europa minskar användningen av kol och olja och ökar användningen av naturgas. För att få en sådan utveckling måste man se till att ha en trygg försörjning av gas till Västeuropa från tre områden: Nordsjön, Ryssland och Nordafrika. Sverige är berett att medverka i en sådan utveckling, där en bättre miljöpolitik i Europa kan åstadkommas.

Sverige behöver inte i det korta perspektivet ersätta kärnkraft med naturgas. Däremot kan inte jag säga vad som händer i det långa perspektivet. Nu satsas 5 miljarder kronor på att ta fram ekologiskt starka alternativ till kärnkraften. Jag hoppas att Odenberg stöder arbetet att göra omställningen lång och planerad för att förhindra användning av naturgas i det svenska systemet.

Anf. 28 MIKAEL ODENBERG (m):

Fru talman! Jag får tacka för näringsministerns långsiktiga synpunkter. Mitt intresse var närmast fokuserat på vilka slutsatser statsministern har dragit av sina ganska många tidigare uttalanden i fossilgasfrågan. Men jag får väl nöja mig med näringsministerns exposé över sina synpunkter och återkomma till statsministern i ett annat sammanhang.

Anf. 29 ARNE KJÖRNSBERG (s):

Fru talman! Under många år har frågan om sysselsättningen snarare än frågan om den jättelika arbetslösheten i EU-länderna varit stor. Den diskuteras i vårt land, den diskuteras här i riksdagen och den har, om jag har förstått det rätt, diskuterats i flera EU-länder.

Sverige har ju drivit frågan om något som har kallats en sysselsättningsunion. I går fick vi reda på att EU-kommissionen har lagt fram sina förslag till det toppmöte som stats- och regeringscheferna skall ha i nästa månad, och i dag skriver Sverige på det som har kallats det nya Amsterdamfördraget.

Efter denna korta bakgrund vill jag ställa en fråga till statsministern: Hur ser statsministern på möjligheterna, och kanske också svårigheterna, att inom ramen för EU lösa dessa för medborgarna i våra länder så viktiga frågor?

Anf. 30 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det är rätt, Arne Kjörnsberg, att det är i dag som fördraget skrivs på, och detta fördrag innehåller ett sysselsättningskapitel. Det var ju, som Financial Times skrev, en stor framgång för Sverige att det kom in i fördraget. Det är vi glada för. Vi kommer ju ihåg hur debatten gick här hemma. Det var en omöjlighet, det var en förflugen tanke och det var orealistiskt. Det var näst intill att göra bort sig i Europa att driva sysselsättningsfrågan. Ingvar Carlsson gjorde det ändå, och nu har vi nått framgång.

Jag tror att vi nu kommer att få se en offensiv i Europa mot arbetslösheten, delvis beroende på att det är vänsterregeringar i Storbritannien och Frankrike. Det är ju två av Europas viktigaste länder. Det kommer att vara en konferens i Luxemburg om några veckor. Den kommer att sätta en aktiv arbetsmarknadspolitik, utbildning och den typen av insatser främst i kampen mot arbetslösheten på ett helt annat sätt än den nyliberala eran gjorde. Europa svänger sakta men säkert över i en politisk inriktning som vi kan säga är mer svensk. Det har vi anledning att vara stolta över.

Sedan är det naturligtvis en lång väg kvar att gå. Det är självklart.

Anf. 31 ARNE KJÖRNSBERG (s):

Fru talman! Är det statsministerns bedömning att det nu finns möjligheter till det som förre statsministern Ingvar Carlsson så ofta talade om, nämligen ett gemensamt agerande inte bara strikt inom arbetsmarknadspolitikerna utan också på det ekonomiska fältet i ett slags vid mening?

Anf. 32 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag vill nog fortfarande sätta ett frågetecken för det sista. Där återstår mycket, men det är klart att om det har gått att samordna den ekonomiska politiken för att åstadkomma den typ av konvergens vi har i dag, kan man kanske också samordna politiken i en mer stimulerande riktning i Europa. Det är naturligtvis någonting som vi är intresserade av att diskutera.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Men jag konstaterar att de fyra rubriker man samlas kring i Luxemburg om några veckor är entreprenörskap, anställningsbarhet, anpassningsbarhet, dvs. underlättande av strukturomvandlingar, samt jämställdhet mellan män och kvinnor. Här finns en svensk ansats i ett nötskal, och vi tänker naturligtvis vara oerhört aktiva under den här konferensen. Jag ser fram emot den och ser det som en framgång för Sverige att den nu kommer till stånd.

Anf. 33 EWA LARSSON (mp):

Fru talman! För att kunna göra gemensamma offensiva satsningar krävs det ju också en gemensam inriktning på den politik man skall bedriva. Det krävs att man har samma synsätt på politiken och att man har en gemensam vision.

Då undrar jag: Hur ser den gemensamma europeiska vision ut som socialdemokraterna i Sverige propagerar för tillsammans med de vänsterinriktade regeringar som statsministern tar upp här? Vad har vi för likheter med t.ex. den franska storskalighetsprincipen osv.?

Anf. 34 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag tror att det är ett missförstånd att tro att vi skall ha samma politik i hela Europa. Det är det nationella parlamentet som bär ansvaret. Ewa Larsson och kollegerna här i församlingen skall faktiskt bestämma vart Sverige skall gå. Men vi kan ju lära av andra, och vi kan lära andra. Vi kan lära oss av andras erfarenheter och av egna. Det är detta det handlar om.

Fransmännen ger nu uttryck för en ny inställning i bekämpandet av arbetslösheten jämfört med den gamla högerregeringen i Frankrike. Nu kan vi se i Europa att den tanke som förut hävdades av högern, nämligen att det krävdes ökade klyftor i samhället för att tillväxten skulle komma i gång och arbetslösheten sjunka, är på avskrivning. Det är en oerhörd seger för dem som står för jämställdhet, jämlikhet och solidaritet.

Anf. 35 EWA LARSSON (mp):

Fru talman! Jag vill bara tala om att jag citerade det som statsministern sade om gemensamt agerande, gemensamma offensiva satsningar och samma synsätt. Det var statsministerns egna ord, och då frågade jag vad den gemensamma visionen var för att man skall kunna göra dessa satsningar med samma synsätt.

De tidigare erfarenheter jag har av vänstersocialistisk politik i länderna inom EU är att man koncentrerar sig på stora infrastruktursatsningar, dvs. flera broar, mera kärnkraft och flera vägar.

Anf. 36 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Då tror jag att Ewa Larsson har studerat dokumenten dåligt inför mötet i Luxemburg. Jag tror att det centrala vid Luxemburgmötet kommer att vara utbildning, utbildning och åter utbildning. *Education, education and education*, som Blair uttryckte det i valrörelsen. Så har även vi svenska socialdemokrater formulerat det. Där ligger tyngdpunkten nu.

Därutöver handlar det också om anställningsbarhet utifrån andra utgångspunkter. Det finns en del inslag i förberedelserna inför Luxemburgmötet som innehåller väldigt mycket av svensk arbetsmarknadspolitik. Sedan får man väl fundera på varför det ser ut så.

Dessutom lyfts jämställdheten nu fram som en faktor också i det här sammanhanget. Det handlar om kvinnornas rätt i ett arbetsmarknadspolitiskt perspektiv. Jag skulle nog passa mig litet för att kalla det för storskaliga och kärnkraftsorienterade superlösningar.

Det är en ny våg i Europa, Ewa Larsson. Jag beklagar om de gröna står vid sidan av den vågen.

Prot. 1997/98:9

2 oktober

*Fel! Okänt
växelargument.*

Folkrätten i Turkiet

Anf. 37 OLOF JOHANSSON (c):

Fru talman! Sedan mitten av maj har Turkiet från och till bedrivit anfallskrig i sin närregion, bl.a. långt in i Irak. Det är naturligtvis ett brott mot folkrätten som måste fördömas. Förra veckan var det fråga om en ny offensiv med 15 000 man, flygplansangrepp och pansarfordon. Hundratal människor dödas och lemlästas.

Vilken är den svenska regeringens reaktion på detta övergrepp mot folkrätten?

Anf. 38 Statsrådet PIERRE SCHORI (s):

Fru talman! Det är riktigt som Olof Johansson säger att nu i september har Turkiet ånyo, denna gång med 10 000 man, gått in i strid mot folkrätten i Turkiet. Det förorsakar stort humanitärt lidande. Det upprycker också stabiliteten och säkerheten i regionen.

Därför kräver vi att Turkiet omedelbart avbryter sin militära operation och drar tillbaka sina trupper.

Anf. 39 OLOF JOHANSSON (c):

Fru talman! Tack för svaret! Vilka åtgärder vidtar regeringen för att också mobilisera EU i denna kritik? Det är naturligtvis viktigt att EU tar sitt moraliska ansvar med det samarbete som är etablerat mellan EU och Turkiet på handelsområdet.

Anf. 40 Statsrådet PIERRE SCHORI (s):

Fru talman! Nästa vecka samlas EU:s utrikesministrar. Jag är övertygad om att frågan kommer upp då. Vi här i Sverige får själva anledning att ta upp frågan under turkiska besök.

Direktverkande el

Anf. 41 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Fru talman! Jag står här med en liten folder som jag har fått som elkonsument i Haninge. Det är en liten artikel om hur vi som har direktverkande el skall göra.

Det står så här: Vi har direktverkande elvärme. Hur blir det för oss i framtiden? Sitter vi som har direktverkande el med Svarte Petter? Ja, så

kanske man kan se på situationen, men precis som i kortspelet Svarte Petter gäller det att spela rätt.

Sedan står det hur man kan söka olika bidrag.

Då konstaterar jag att om alla de i min kommun som har direktverkande el söker dessa bidrag på maximalt 30 000 kr finns inte mycket pengar kvar för de övriga 500 000 hushållen i Sverige som har direktverkande el.

Min fråga till näringsministern är: Menar regeringen allvar med kärnkraftsavvecklingen, eller är den förtida avvecklingen av Barsebäck bara ett bondeoffer, och det kommer inget mer? Kommer vi att få ännu en ofinansierad överraskning när man skall betala bidragen till alla dem som vill ställa om sina elsystem?

Anf. 42 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! För oss är det oerhört allvarligt att Sverige så tungt och under så lång tid investerat så mycket i kärnkraft, dvs. i ett energislag som svenska folket och den här riksdagen enhälligt sagt skall avvecklas.

De som inte vill hjälpa till att ställa om från direktverkande el till någonting annat är verkligen beredda att spela med dessa villaägare. Vi är tre partier i riksdagen, Centern, Vänstern och Socialdemokraterna, som har sagt att vi är beredda att ta ansvar för det beslut som inte bara de tre partierna har fattat utan alla partier i Sveriges riksdag, nämligen att vi ska ställa om kärnkraften. För det har vi ett system där vi börjar omställningen.

Vi tar fram lika mycket el som vi stänger av. Vi håller därmed marknaden i balans och kan på det sättet också hålla elpriset i balans. Men motfrågan måste bli: Hur har ni tänkt att lösa problemet för villaägarna, om ni inte är beredda att hjälpa till ställa om? Ni skall ju avveckla kärnkraften.

Anf. 43 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Fru talman! Jag anser att det är jag som ställer frågorna. Det är vi som ställer frågorna. Det är vår kontrollfunktion på regeringen, så jag tänker fortsätta att ställa frågor.

Socialdemokraterna har ju gjort en hel del investeringar på det här området. Det är alldeles riktigt. Många av dem som har direktverkande el i dag har faktiskt på 1970-talet fått rådet att de skulle investera i direktverkande el.

Jag kan bara konstatera att det kommer att bli en ganska stor ofinansierad överraskning när alla dessa skall ställa om. Det finns inte pengar i någon budget för detta. De 1,6 miljarder som finns med räcker inte till särskilt många hushåll.

Precis som Barsebäcksavvecklingen inte finns med någonstans, finns inte heller den här notan med. Man kan ju räkna ut att det kommer att bli ungefär 15 miljarder kronor som vi skattebetalare får betala via skattsedeln, även om det så tjugigt heter att det är ett bidrag vi får. Sedan får man lägga till de kostnader som den enskilde får ta själv. Det kan vara ganska mycket – kanske 100 000 per hushåll.

Anf. 44 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Det finns faktiskt en skillnad mellan regeringen och Moderaterna. Regeringen är beredd att medverka till att ställa om energisystemet. Moderaterna är beredda att stänga kärnkraften, men inte att medverka till omställningen. Vilken konsekvens får detta för villaägarna? Det är den fråga som Moderaterna måste ställa sig.

Vi har tagit fram pengar för att börja omställningen. Vi har tagit fram tillräckligt med pengar för att skapa lika mycket el som vi stänger av, så att vi håller marknaden i balans.

Slutligen vill jag säga: Det är inget bondeoffer att ställa om till den ekologiskt uthålliga samhället. Det om något är att vara med och bygga det nya. Det är tyvärr som vanligt Moderaterna som inte är med och bygger det nya. Ni har en skuld utklarad med de villaägare som ni har sagt skall bli utan kärnkraft men inte få någonting annat i stället.

Visering till Frankrike

Anf. 45 BENGT HURTIG (v):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Pierre Schori. Frankrike har i en skrivelse till Utrikesdepartementet den 1 maj förklarat att man inte längre kommer att bevilja visering till dem som har främlingspass. Detta innebär naturligtvis stora problem för vissa invandrare i Sverige som av olika skäl inte har, och kanske inte heller kan få, svenskt medborgarskap.

Jag har kommit i kontakt med en person från Libanon som sedan lång tid bor i Sverige och som har ett sådant arbete att han ofta måste resa till Frankrike. Nu riskerar han att förlora sitt arbete eftersom han hindras från att göra dessa resor till Frankrike.

Det här är bara ett exempel. Det finns säkert fler. Min fråga är därför: Är den svenska regeringen beredd att ta upp det här problemet med Frankrike, antingen bilateralt eller i Schengens verkställande kommitté?

Anf. 46 Statsrådet PIERRE SCHORI (s):

Fru talman! Den franska utlänningslagstiftningen är i stöpsleven. Den här frågan har nyligen kommit upp. Jag avser att i nästa månad ha överläggningar med min franske kollega i Paris, herr Chevènement, och då kommer den här frågan upp.

Anf. 47 BENGT HURTIG (v):

Fru talman! Har man några möjligheter att förutsäga vad resultatet kan bli?

Anf. 48 Statsrådet PIERRE SCHORI (s):

Fru talman! Det går inte med en fransman.

Prot. 1997/98:9

2 oktober

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 49 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! Jag skulle vilja ta upp en fråga med skatteministern om hur absurda konsekvenser det kan få när statliga myndigheter och verk skall skära ned sina kostnader.

Vi vet ju att Posten, SJ, Vägverket, Telia, åklagarväsendet, Tullen, kriminalvården och många andra myndigheter har rationaliserat och centraliserat mycket hårt under 1990-talet.

Det exempel jag tänker ta upp nu gäller Kronofogdemyndigheten. De tidigare rationaliseringarna har ju givit färre arbetstillfällen, försämrad service och minskad trygghet för medborgarna. Det mest tydliga, mest aktuella och absurda exemplet på hur tokigt det kan bli är när Kronofogdemyndigheten nu har planer på att dra ner sin verksamhet mycket starkt.

För Gävleborgs del har det aviserats en halvering av personalen, både i Söderhamn och i Hudiksvall. Kontoret i Ljusdal avvecklas helt. I Bollnäs försvann kontoret redan för några år sedan. Detta sker trots att indrivningsverksamheten, som Kronofogdemyndighetens personal arbetar med, är klart lönsam för samhället. De tar in mer pengar per person än vad de gör av med.

Jag vill då fråga om skatteministern är beredd att ta några initiativ för att ta itu med de tokigheter som kan bli följden av att Kronofogdemyndigheten tror sig rationalisera.

Anf. 50 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Kronofogdemyndigheten bedriver ju en mycket viktig verksamhet. Det är också en verksamhet som i omfattning varierar med konjunkturerna. I lägen med dålig konjunktur, med en stor andel konkurser och stora ekonomiska problem ökar omfattningen av verksamheten. Det kan man se bakåt i tiden.

Samtliga statliga verksamheter har ju under saneringsperioden fått besparingsbeting för att ge sin del till att den offentliga sektorn kommer i statsfinansiell balans.

Både riksdagsledamoten och jag vet ju att det har varit fullständigt nödvändigt för att komma i det här läget, dvs. att vi nästa år ser fram emot balans igen.

Det har inneburit att även Kronofogdemyndigheten har fått ett rationaliseringskrav på sig. För att underlätta dess verksamhet och för att den skall kunna arbeta klokare och effektivare har vi också gjort en regionalisering av Kronofogdemyndigheten, som underlättar dess hantering av rationaliseringskravet.

Jag har fullt förtroende för att den rationaliseringen har skett på ett bra sätt. Jag har inga signaler som säger att det finns allvarliga problem i verksamheten, snarare att man sköter regionaliseringen mycket bra.

Anf. 51 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! När det gäller Söderhamn har ju statsmakterna satsat särskilda pengar på att försöka få fram 350 statliga jobb. De jobb man nu tar bort innebär naturligtvis att situationen för Söderhamn försämras. Det

skulle kunna vara en enkel lösning att i stället låta Kronofogdemyndigheten ha kvar jobben i Söderhamn.

Jag pratade med regiondirektören, Brännholm, och han lovade i princip på stående fot att om statsrådet Östros kan medverka till att han får några miljarder till kommer han att skicka in till statskassan tiodubbelt mer. Så effektiv är personalen inom Kronofogdemyndigheten. Därför är det så absurt att skära ned på det här sättet. Jag hoppas att statsrådet Östros är beredd att se över detta.

Anf. 52 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Jag hoppas och tror inte att Sven Bergström menar att man i Söderhamn skall få några miljarder till. Det handlar om några miljarder möjligen.

Vi är ju statsfinansiellt på väg in i en situation som gör att vi slipper ha de hårda besparingsbeting som varit på de statliga verksamheterna under de senaste åren.

De besparingsbetingen kom ju av mycket akuta skäl. Sverige var på väg in i väggen. Vi hade oerhörda problem att klara oss undan kapitalmarknadernas krav. Räntorna steg.

Det är klart att det första steget för att se till att statlig verksamhet får de pengar man behöver är att komma i statsfinansiell balans. Då ökar tryggheten i deras verksamhet. Vi slipper dra in ytterligare medel.

Vad som händer framöver är mycket svårt att säga. Det är i dag inte möjligt att utlova extra resurser till de olika myndigheterna, men vi är på god väg att slippa de besparingskrav som har legat på under så många år.

Småföretagens villkor

Anf. 53 HENRIK S JÄRREL (m):

Fru talman! Jag har en fråga till statsministern. Vi får väl se om det blir näringsministern som svarar.

Vid det senaste årsskiftet tillsatte regeringen den s.k. Småföretagsdelegationen, vars syfte ju var att identifiera problem och föreslå åtgärder för att undanröja hinder för etablering av och tillväxt i småföretag. När delegationen för en tid sedan gick ut med ett upprop till ett antal departement och myndigheter med önskan om förslag till förenklingar och slopande av en del av det snåriga regelverk som omger företagandet blev svaren ofta knappa eller uteblev helt. Bl.a. uteblev svaren från Finans-, Arbetsmarknads- och Socialdepartementen.

Det är faktiskt inom småföretagen som den största sysselsättningsökningen förväntas ske, även enligt den socialdemokratiska regeringens bedömning. Min fråga är om regeringen verkligen allvarligt är inriktad på att förbättra småföretagens villkor. Och i så fall: Varför knyter inte statsministern den här delegationen till sig och till Statsrådsberedningen?

Anf. 54 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det är ju, precis som frågeställaren själv begriper, näringsministern som skall svara på sakfrågan, men om Järrel vill göra det här till en fråga om Regeringskansliets organisation, kan jag gärna svara.

Prot. 1997/98:9

2 oktober

*Fel! Okänt
växelargument.*

Det här bör åligga fackdepartementet. Detta är Näringsdepartementets viktigaste arbetsuppgift.

Jag är ganska säker på att när vi nu äntligen har kommit i ett läge där vi slipper konkurserna bland småföretagen och i stället har en lång rad nyetableringar – nu startas varje dag många nya företag – går vi in i ett nytt klimat. Vi kommer att jobba i medvind. Jag är den förste att stryka under vikten av att förenkla och underlätta för de nya företagen. Vi kan också göra det i den förvisningen att de kommer att jobba i ett Sverige som inte präglas av 50 000 konkurser, som fallet var en gång i tiden när Järrel hade ett visst inflytande över det hela.

Anf. 55 HENRIK S JÄRREL (m):

Fru talman! Jag läser i Dagens Industri den 30 september att nyföretagandet i Sverige har tappat tempo. Första halvåret 1997 registrerades 31 989 nya företag, och det var en minskning med 3,6 % i förhållande till året dessförinnan.

Jag är tacksam för att statsministern svarade, eftersom de tre departement som inte svarade var de tre som inte är företrädare vid dagens frågestund. Då tycker jag att regeringschefen bör svara. Möjligen kan skatteministern göra det, men finansministern är inte här.

Med tanke på avsaknaden av ett strategiskt näringspolitiskt program även vid den socialdemokratiska partikongressen kan man med visst fog fråga sig, om regeringen har någon strategi för att underlätta det företagande som skall stå för ökningen av sysselsättningen.

Anf. 56 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Om herr Järrel nästa gång han tittar på utvecklingen av antalet konkurser minskar antalet nystartade företag med antalet konkurser, kommer Järrel att se att vi nu har en utomordentligt snabb och bra utveckling i Sverige. Det kan vi gemensamt glädja oss åt.

Sedan kommer vi till nästa diskussion. Varför har det blivit så här? Herr Järrel kan vända sig till sin bänkgranne, som är en av orsakerna till att vi just nu upplever ett stort nyföretagande i landet. Räntan har halverats, Henrik Järrel. Vi har ingen inflation. Det är köpkraft i hushållen. Vi har förtroende i omvärlden. Vår valuta har stärkts. Det är återigen optimism på väg i det svenska samhället.

Det är detta det handlar om, och då kommer också de nya företagen. Det där var något som kanske inte riktigt gällde då Henrik Järrel hade ett visst inflytande över hur politiken utformades.

Folkomröstning om Amsterdamfördraget

Anf. 57 BIRGER SCHLAUG (mp):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till statsminister Göran Persson.

I dag skriver regeringen på ett nytt EU-avtal, som svensk lagstiftning skall underkastas. Det här har skett utan större debatt, vilket egentligen är väldigt märkligt.

För några timmar sedan överlämnades över 375 000 namnunderskrifter till Birgitta Dahl från EU-motståndare. Kravet var en ny folkomröst-

ning om medlemskapet i EU. Det är den största namninsamling som har genomförts i Sverige.

Det gamla avtal som vi folkomröstade om en gång i tiden gäller inte längre, utan vi har nu ett helt nytt avtal. På valsedeln när vi röstade förra gången stod det: Ja eller nej till det avtal som föreligger mellan Sverige och EU-länderna. Nu är detta avtal på vissa sätt förändrat, på mycket stora områden. Ett nytt avtal föreligger. Danmark, Irland och eventuellt också Portugal skall genomföra folkomröstningar. Varför kan inte den svenska regeringen acceptera en folkomröstning i Sverige i denna fråga?

Anf. 58 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det är helt enkelt en väldigt liten opinion för en folkomröstning i Sverige. Även om antalet underskrifter på namninsamlingen i och för sig är imponerande, är detta något som trots allt finns ute i marginalen.

Jag tror att de allra flesta svenskar upplevde Amsterdamfördraget som en framgång för Sverige. Det var inte bara utomlands som det beskrevs så, utan det var också uppfattningen här hemma. Miljöfrågorna fick en starkare ställning. Även arbetslöshetsbekämpningen fick en starkare ställning. Man nämnde jämställdhetsfrågorna och öppenheten på ett mer ofensivt sätt – sådant som vi betraktar som svenska och nordiska frågor. Det sakliga innehållet i Amsterdamfördraget är av sådant slag att jag tror att det är väldigt svårt att få svenska folket att förstå att en folkomröstning skulle vara motiverad av fördraget.

Birger Schlaug vet vidare precis som jag att väldigt många av dem som vill ha en folkomröstning om Amsterdamfördraget i själva verket inte är motståndare just till fördraget utan till EU som sådant. Folkomröstningen om det har vi redan haft.

Anf. 59 BIRGER SCHLAUG (mp):

Fru talman! Det är ingen liten opinion för folkomröstning. Det är fråga om den största namninsamlingen någonsin. Också EU-kritiken är i dag större än någonsin i Sverige, och det beror bl.a. på att Amsterdamfördraget innebär ännu mer av union och ännu mer av överstatlighet.

Det regeringen vill är att riksdagen skall ta ställning till detta, men den riksdag som sitter nu har inte mandat att föra över mer makt till EU. Vi som nu är ledamöter blev valda före inträdet i EU. Frågan måste vänta åtminstone till efter nästa val.

Är det inte märkligt att man skall ha en sådan här folkomröstning i Danmark men inte i Sverige? Då uppstår frågan: Varför fungerar demokratin bättre i Danmark än i Sverige?

Anf. 60 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det är inte märkligt att man folkomröstar i Danmark. Det vet vi som nära följer dansk politik. Danskarnas sätt att hantera en EU-opinion som har varit splittrad är att komma tillbaka till folkomröstning och återigen komma tillbaka till folkomröstning.

Den som förlorar en folkomröstning tenderar i regel att vilja ha en till. Det är den faran som vi bör beakta i Sverige, så att vi inte försätter oss i ett läge där vi folkomröstar om medlemskapet som sådant. Min bedöm-

**Fel! Okänt
växelargument.**

ning är att en överväldigande folkmajoritet tycker att det som gjordes i Amsterdam förbättrade EU. Vi har redan folkomröstat om medlemskapet.

Anf. 61 BIRGER SCHLAUG (mp):

Fru talman! Jag inbillar mig att regeringen har ett annat skäl till att inte acceptera folkomröstningen, och det är just att opinionen är väldigt EU-kritisk. Men problemet kvarstår ändå. I folkomröstningen röstade vi ja eller nej till det avtal som förelåg mellan Sverige och EU-länderna. Så stod det på valsedlarna. UD och andra gjorde t.o.m. konsekvensutredningar som beskrev just det avtalet.

Nu är avtalet förändrat. Man kan diskutera innehållet, men det är kraftigt förändrat och innebär mer överstatlighet, trots att svenska folket vill ha mindre härav. Varför då inte gå den danska vägen?

Anf. 62 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Därför att jag tilltror också den här församlingen sans och omdöme. Det är inte orimligt att Sveriges riksdag, med de kontakter som ledamöterna har ute i landet, orkar ta ansvar för ett sådant beslut som godkännandet av Amsterdamfördraget representerar. Det är en nog så god demokratisk ordning.

Det är vidare så att vi i Sverige har anordnat folkomröstningar med stor varsamhet. Jag vill varna för en utveckling där man kommer tillbaka till folkomröstning sakligt sett i samma fråga. I så fall kan andra vilja lyfta fram andra frågeställningar i folkomröstningssammanhang.

Översyn av timplanen i skolan

Anf. 63 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Jag har en fråga till skolminister Ylva Johansson.

Alla beslut som vi skall fatta skall vara med utgångspunkt i barnens bästa, och då måste vi hela tiden vara beredda på förbättringar, t.ex. inom skolan. Det är generella lösningar som gäller alla men också möjligheter till lokalt inflytande. Nu har Skolkommittén lagt ett förslag om att timplanen skall ändras. I samband med det har det i medierna framkommit att timplanen skall skrotas.

Tänker skolministern ändra timplanen och i så fall på vilket sätt? Skall timplanen få minskad betydelse eller skall den skrotas?

Anf. 64 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Fru talman! Det är viktigt för skolans utveckling att det finns ett tillräckligt stort lokalt utrymme för pedagogisk utveckling, förnyelse och förändring i skolan, men det är också viktigt att vi har en nationell skolpolitik, att vi kan upprätthålla en tillräcklig kvalitet i skolan överallt i landet och en nationell likvärdighet. Det är i det perspektivet som timplanen måste ses.

Jag tycker att det vore en bra utveckling i skolan att tidsstyrningen i skolan minskar till förmån för att låta läroprocessen och kunskapsmålen vara mera styrande i skolans arbete, men jag är inte beredd att lägga fram förslag om att skrota timplanen. Jag tror att det skulle innebära att vi saknar instrument för att garantera kvalitet och likvärdighet i svensk

skola. Men jag välkomnar en utveckling där vi kan skapa andra, kanske bättre och mer verkningsfulla medel för att säkra kvalitet och likvärdighet i svensk skola. I det perspektivet kan det bli aktuellt att också se över timplanen.

Anf. 65 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Innebär det att vi i framtiden kan se att elever, lärare och föräldrar får ett stort inflytande lokalt, samtidigt som vi har de generella lösningarna i timplanen?

Anf. 66 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Fru talman! Jag tror att det är nödvändigt, om skolan skall klara sitt svåra och viktiga uppdrag, att vi har ett stort lokalt engagemang med stort inflytande för elever, lärare och föräldrar. Regeringen har nyligen lagt fram förslag till riksdagen om att göra vissa förändringar i timplanen för att utöka möjligheterna till lokala prioriteringar, men det är någonting annat än att helt skrota timplanen. Den frågan skall ses i perspektivet av att vi också måste ha tillräckliga instrument för att säkra en nationellt hög kvalitet i vår skola och en nationellt likvärdig skola för alla barn.

Insatser för barnfamiljerna

Anf. 67 TUVE SKÅNBERG (kd):

Fru talman! Min fråga går till statsministern.

Statsministerns kollega i Storbritannien, Tony Blair, rapporteras ha deklarerat att alla beslut i Storbritannien skall prövas mot hur familjen påverkas och gagnas av dem. Vi kristdemokrater välkomnar det, i all synnerhet när man av regeringsdeklarationen kunde ta del av att den socialdemokratiska regeringen inte har någon tanke om hur familjer skall gagnas eller inte gagnas.

Skulle statsministern vilja utveckla något av vad hans kollega i Storbritannien tycker?

Anf. 68 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag har svarat Skånbergs partiledare på den frågan i en partiledardebatt nyligen. Jag tycker att det som Tony Blair för fram är bra, och jag ansluter mig gärna till detta. Dock skall det fyllas med innehåll – det är viktigt.

Vi har nu sett hur framför allt många barnfamiljer har haft det svårt. Den kris som vi har gått igenom i Sverige, med arbetslöshet och sönderkörda offentliga finanser, har i slutänden drabbat många människor. Det är därför som det är så viktigt att nu kunna säga, när det vänder uppåt igen, att det är barnen som sätts främst och därmed naturligtvis barnfamiljerna. Det är skolan som får pengarna. Det är en fri sjukvård för barn och ungdomar. Det är barnbidraget. Det är också andra insatser som riktas mot den gruppen.

Politik är mer än vackra ord. Politik är gärningar. Det är efter dina gärningar du skall bli dömd.

Prot. 1997/98:9

2 oktober

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 69 TUVE SKÅNBERG (kd):

Fru talman! Jag vill inte döma statsministern – det får väljarna göra om ett år. Jag vill bara ytterligare få den utomordentligt fina inriktning bekräftad som statsministern redan angav, att han kanske håller med när statliga utredningar säger att den största och viktigaste brottsbekämpande resurs som vi har i landet är just familjerna. Är det en riktig inställning?

Anf. 70 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det finns ingenting som för ett barn ersätter uppväxten i ett tryggt hem. Så är det. Så har det alltid varit, och så kommer det förhoppningsvis att vara. Men vi vet att det finns vissa ungar som inte får växa upp där det är bra, som inte får stödet av mamma och pappa. Då skall skolan fungera. Då skall barnomsorgen fungera. Då skall vi vuxna som finns runt omkring fungera och våga visa att vi också tar ett ansvar, som individer, som goda vänner och kamrater. Här ligger, tycker jag, det bästa i ett praktiskt solidaritetsarbete, i vardaglig solidaritet. Det arbetet kan vi utföra allihop, men det utförs bäst i ett samhälle där man också har stöd i gemensamma insatser för denna fostrans gärning.

Kadaverhanteringen

Anf. 71 ANNIKA NORDGREN (mp):

Fru talman! Jag vill vända mig till statsministern för att få ett svar på en allmänpolitisk fråga, som ett helt litet samhälle i Skaraborg är mycket intresserat av. Dess invånare får nämligen lida av den storskaliga svenska kadaverhanteringen. Faktum är att alla kadaver från Ystad i söder till Gävle i norr transporteras till denna lilla ort. De får verkligen lida av detta. Jag har själv varit där och sett vad de får uppleva. De här transporterna är farliga, därför att det är många smittade djur som ramlar ur transporterna. Det gäller inte minst att det stinker förfärligt, osv.

Jag vill höra statsministerns syn på detta. Är regeringen beredd att utforma något slags riktlinjer för var sådan här industri får etableras? Jag hoppas att det inte skall vara på Storgatan i Stenstorps samhälle.

Anf. 72 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Här går jag nog bet, som vi säger i Södermanland. Jag vet inte hur det där regleras och hur det skall styras. Någonstans skall väl också den hanteringen skötas, misstänker jag. Om det här sker på ett bra eller dåligt sätt har jag ingen kunskap om.

Jag skall ta reda på fakta och sammanhang, och jag ber att få återkomma skriftligt med svar på frågan. Jag har ingen kompetens i den just nu.

Anf. 73 ANNIKA NORDGREN (mp):

Fru talman! Jag vill tacka för det. Jag ser fram mot den skriftliga redogörelsen.

Vi kan också koppla detta till vad som händer i Amsterdam och när det gäller EU:s reglering på området. Vårt kadaverförbud, dvs. det förbud som säger att vi inte får blanda kadavermjöl i animalieproduktion i Sverige, går ut den 31 december. EU-regleringen påverkar också på andra

områden. Man får inte längre gräva ned några självdöda djur över huvud taget. Det kan knappast kallas kretslopp.

Jag skulle vara glad om statsministern ville ta tag i de här EU-regleringarna och garantera att de svenska medborgarna slipper kadavermjöl i Sverige även fortsättningsvis efter den 31 december.

Prot. 1997/98:9

2 oktober

*Fel! Okänt
växelargument.*

Produktionsskatten på el

Anf. 74 EVA BJÖRNE (m):

Fru talman! Jag har en fråga till näringsministern.

När produktionsskatten på el infördes sades det att den allra mest elintensiva industrin skulle få en positiv särbehandling därför att den använder el som råvara i sin framställning. Det här har vi väntat på. Det kom inget besked i budgetpropositionen. Jag undrar nu om det här kommer att uppfyllas och i så fall när det kommer att ske.

Anf. 75 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Jag tycker att vi har uppfyllt de önskemål som har ställts. Vi har vid två tillfällen ändrat produktionsskatten, och den sänks fr.o.m. den 1 januari nästa år också. Det sker alltså en fortgående sänkning av produktionsskatterna.

Jag vill ändå passa på att säga till den elintensiva industrin att vi nu mer och mer får en avreglerad elmarknad i Europa, och i Nordeuropa, och det betyder att elpriset kommer att vara ungefär detsamma runt om i Europa. Men det kommer alltid att vara en fördel att ligga nära produktionsanläggningar, därför att det är inte gratis att transportera el. Att då ligga t.ex. i Västernorrlands län, där 15 terawattimmar el produceras av vattenkraft – som annars måste säljas på en marknad långt bort – kommer alltid att vara en konkurrensfördel för den elintensiva industrin. Det är viktigt att komma ihåg, när rösterna ibland höjs, att vi har ett utomordentligt läge när vi har den elintensiva industrin nära våra produktionsanläggningar, genom att det kostar att transportera el.

Anf. 76 EVA BJÖRNE (m):

Fru talman! Jag vill fråga näringsministern om det är rätt uppfattat att det inte kommer att ske någon positiv särbehandling av den elintensiva industrin. Är det som det är för dennas del?

Anf. 77 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Det är inte som det är. Vi har en ambition att successivt ställa om produktionsskatterna. Men det viktigaste, Eva Björne, är ju att den elintensiva industrin i Sverige mår rätt bra. Vad gäller Eva Björnes egna hemtrakter kan jag säga att jag just såg Gränges redovisa sitt resultat. Jag tror att vinsten hade ökat med drygt 300 % i Gränges. Så illa är det inte att bedriva elintensiv verksamhet i ett land som styrs av socialdemokrater – ett land som Sverige.

Anf. 78 PER SUNDGREN (v):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till skolminister Ylva Johansson.

Vi kan i Sverige under 90-talet se växande inkomstklyftor och en dramatiskt ökande segregation med mycket utsatta bostadsområden, där vi har en koncentration av familjer med låga inkomster, låg utbildning och många språk. Tyvärr finns ofta även kriminalitet och missbruk i dessa områden. Det påverkar barnens skolgång. Vi kan också se att barnen i dessa skolor ofta har låga eller ofullständiga betyg.

Därför vill jag fråga Ylva Johansson vad hon vill göra för att vi verkligen skall få en likvärdig skola, så att inte barn som växer upp i dessa bostadsområden och går i dessa skolor får ett mycket sämre utgångsläge än andra barn. Det har de faktiskt i dag.

Anf. 79 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Fru talman! Det är ett mycket allvarligt problem som Per Sundgren tar upp. Hela lösningen på problemet går naturligtvis inte heller att finna inom skolans ram. Det handlar också om övriga livsvillkor.

Låt mig ta ett exempel när det gäller ökade klyftor i samhället. En viktig klyfta är utbildningsklyftan, som har tenderat att öka. Vi gör nu stora insatser inom ramen för kunskapslyftet för att alla de vuxna som tidigare inte fått chansen till utbildning nu skall få det.

Det behövs också tydligare prioriteringar inom skolans ram. Vi har satsat särskilda pengar på de skolor där svenska språket har en svagare ställning än i andra – de mer mångkulturella eller invandrartäta skolorna. Vi behöver en starkare styrning av resurserna inom skolan. Skolverket har nu i uppdrag att tydligare se till att kommunerna följer den lagstiftning som finns, vilken innebär att resurser skall fördelas utifrån elevernas behov.

Vi har tack vare en framgångsrik ekonomisk politik gjort ett resurstillskott till skolan möjligt. Det bör framför allt gå till grundskolan, som extra resurser till de elever som är i behov av särskilt stöd.

Anf. 80 PER SUNDGREN (v):

Fru talman! Ylva Johansson säger att man tänker satsa extra på dessa skolor. Då skulle jag vilja veta hur mycket extra resurser man är beredd att satsa. Jag har kunnat ta del av att det handlar om mycket marginella tillskott. I själva verket är situationen sådan, att man antagligen i dessa skolor skulle behöva dubbelt så stora resurser som i en del andra skolor. Skillnaderna är förskräckande stora mellan olika skolor.

Jag skulle egentligen vilja att man inrättade ett särskilt riktat stöd som gick just till de skolor som inte når upp till målet om att alla skolor skall vara likvärdiga. Det kräver mycket rejäla resurser.

Hur mycket vill regeringen satsa?

Anf. 81 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Fru talman! Regeringen har presenterat att vi vill satsa 16 ytterligare miljarder på kommunsektorn för att kunna stärka kvaliteten i skolan,

vården och omsorgen. Det är väsentligt mer än ett marginellt tillskott vad gäller kvaliteten i skolan.

Jag delar uppfattningen att det många gånger kan vara en rimlig bedömning att vissa skolor skall ha väsentligt mycket mer resurser än andra för att kunna leva upp till kravet om en likvärdig skolgång för alla barn.

Jag hoppas också att Per Sundgren delar bedömningen att det är sådana som Per Sundgren och andra som har kommunala uppdrag och som har möjligheten att göra bedömningar närmare verkligheten och verksamheten som skall göra prioriteringarna mellan olika skolor, för att se till att alla elever får en likvärdig skolgång. Min uppgift som skolminister är att se till att vi har tillräckligt skarpa instrument för att sätta press på kommunerna så att alla elever faktiskt når likvärdiga resultat och att kommunerna får ekonomiska möjligheter att förverkliga sina prioriteringar.

Begravningsväsendet

Anf. 82 HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Vi kunde häromkvällen i TV se en beskrivning av hur begravningsväsendet fungerar, åtminstone på vissa håll i landet. Det var en upprörande bild som där gavs. Jag vill därför fråga statsministern om regeringen har uppmärksammat dessa missförhållanden och är beredd att vidta åtgärder för en bättre tingens ordning.

Anf. 83 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Ja, det är vi. Jag såg för en gångs skull också på TV, vilket av lätt insedda skäl sällan sker. Jag såg detta program och upprördes av det. Man vet aldrig om programmet ger en korrekt bild, men det som sades och beskrevs – framför allt om hanteringen av döda på bårhus – var av sådant slag att vi bör titta på det. Vi bör ta en diskussion med i första hand de ansvariga sjukvårdshuvudmännen och höra vilket svar de har på frågan om hur detta sköts.

Jag är efter samtal med socialministern beredd att på Hans Karlssons fråga svara att regeringen har sett programmet och kommer att ta initiativ för att granska om det ligger till på detta sätt i verkligheten. I så fall är det bara att omedelbart se till så att det rättas till. Det är oacceptabelt att sådant kan fortgå.

Anf. 84 HANS KARLSSON (s):

Jag är nöjd med svaret. Tack så mycket.

Användningen av amalgam

Anf. 85 MARIANNE ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag har en fråga till miljöministern. Den gäller kvicksilver – ett av de farligaste ämnen vi har. Kviksilver är också en del av tandlagningsmaterialet amalgam.

Riksdagen har tidigare beslutat att användningen av amalgam skall avvecklas senast år 1997, där vi befinner oss just nu. Det har inte skett. Utvecklingen pekar tvärtom nästan i motsatt riktning, är jag rädd för.

Prot. 1997/98:9

2 oktober

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Fel! Okänt
växelargument.*

Det sägs att amalgam är billigt och lätt att använda. Man bortser då från hälsoriskerna. Det finns en risk att amalgamet blir de fattigas tandlagningsmedel.

Jag tycker att regeringen är mycket passiv när det gäller denna fråga. Jag vill fråga vad miljöministern avser att göra för att det skall ske en avveckling av användningen av kvicksilver? Finns det några planer på att införa t.ex. en miljöavgift på kvicksilver?

Anf. 86 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Vi håller på att bli av med kvicksilver inom alla områden. Kvicksilver används fortfarande bara inom några få begränsade områden. Om jag minns siffrorna rätt har över 90 % av amalgamanvändningen försvunnit. En liten del amalgam används fortfarande, men användningen är mycket begränsad jämfört med för bara några år sedan.

Den frivilliga avveckling som skulle ske har alltså lyckats till stor del, men inte riktigt.

Socialministern har ansvaret för amalgamutvecklingen. Hon följer den noga. Man ser vad man kan göra för att också den lilla amlagamanvändning som fortfarande förekommer avvecklas.

Anf. 87 MARIANNE ANDERSSON (c):

Fru talman! Minskningen hade till stor del skett innan beslutet fattades. Det var en process som pågick. Nu har jag absolut uppfattningen att minskningen har avstannat. Man för resonemanget att amalgamet är billigare. När människor är trängda ekonomiskt är det lättare att välja att använda amalgam. Man inser inte riktigt vidden av det valet när det gäller hälsorisker.

Därför skulle en utjämning av prisbilden vara väldigt värdefull. En miljöavgift på kvicksilver skulle vara en stor hjälp när det gäller avvecklingen av användningen av detta farliga ämne, som absolut inte hör hemma i människors kroppar.

Anf. 88 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Vi ser över kvicksilverfrågan, som jag sade, för att minska och få bort användningen av kvicksilver på nästan alla områden. Amalgamproblemet är känt. Socialministern och jag gör vad vi kan för att se över frågan. Vi kommer att fortsätta med det. Vi får återkomma när det gäller fortsatta åtgärder för att minska amalgamanvändningen ytterligare.

Anf. 89 TALMANNEN:

Då är riksdagens frågestund denna vecka avslutad. Jag tackar regeringens företrädare och kammarens ledamöter för en intensiv och bra debatt.

Anmälades och bordlades

Motioner

med anledning av prop. 1996/97:154 Kapitalförluster och organisationskostnader vid beskattningen m.m.

1997/98:Sk1 av Bo Lundgren m.fl. (m)

1997/98:Sk2 av Isa Halvarsson och Karin Pilsäter (fp)

1997/98:Sk3 av Per Rosengren m.fl. (v)

1997/98:Sk4 av Ronny Korsberg (mp)

med anledning av prop. 1996/97:170 Reformerad skatteflyktslag

1997/98:Sk5 av Bo Lundgren m.fl. (m)

1997/98:Sk6 av Michael Stjernström m.fl. (kd)

1997/98:Sk7 av Isa Halvarsson och Karin Pilsäter (fp)

1997/98:Sk8 av Ronny Korsberg (mp)

med anledning av prop. 1996/97:172 Hantering av uttjänta varor i ett ekologiskt hållbart samhälle – ett ansvar för alla

1997/98:Jo4 av Dan Ericsson m.fl. (kd)

1997/98:Jo5 av Maggi Mikaelsson m.fl. (v)

1997/98:Jo6 av Göte Jonsson m.fl. (m)

1997/98:Jo7 av Elizabeth Nyström och Ingvar Eriksson (m)

1997/98:Jo8 av Lennart Daléus m.fl. (c)

1997/98:Jo9 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp)

med anledning av prop. 1996/97:173 Beskattning av bostadsförmån, m.m.

1997/98:Sk9 av Bo Lundgren m.fl. (m)

1997/98:Sk10 av Anders Svärd (c)

1997/98:Sk11 av Michael Stjernström m.fl. (kd)

1997/98:Sk12 av Isa Halvarsson och Karin Pilsäter (fp)

1997/98:Sk13 av Ronny Korsberg (mp)

med anledning av prop. 1996/97:175 Ändringar i polislagen m.m.

1997/98:Ju2 av Kia Andreasson m.fl. (mp)

1997/98:Ju3 av Hans Hoff m.fl. (s)

1997/98:Ju4 av Alice Åström m.fl. (v)

med anledning av prop. 1996/97:176 Lag om kärnkraftens avveckling

1997/98:N3 av Carl Bildt m.fl. (m)

1997/98:N4 av Göran Hägglund m.fl. (kd)

1997/98:N5 av tredje vice talman Christer Eirefelt m.fl. (fp)

1997/98:N6 av Birger Schlaug m.fl. (mp)

med anledning av skr. 1997/98:20 1997 års redogörelse för företag med statligt ägande

1997/98:N1 av Karin Falkmer m.fl. (m, c, fp, kd)

1997/98:N2 av Eva Goës (mp)

10 § Anmälan om fråga för skriftligt svar

Anmäldes att följande fråga för skriftligt svar framställdes

den 2 oktober

1997/98:33 av *Peter Eriksson* (mp) till justitieministern
Lagen om hets mot folkgrupp

Frågan redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 7 oktober.

11 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att följande skriftliga svar på frågor inkommit

den 1 oktober

1997/98:13 av *Inger Davidson* (kd) till socialministern
Fosterbarn

1997/98:16 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till justitieministern
Polisen

1997/98:17 av *Karin Pilsäter* (fp) till justitieministern
Polisens övertidsuttag

1997/98:18 av *Karin Pilsäter* (fp) till justitieministern
Hets mot folkgrupp

1997/98:22 av *Ann-Kristine Johansson* (s) till arbetsmarknadsministern
Företagshälsovården

den 2 oktober

1997/98:15 av *Ola Karlsson* (m) till kulturministern
Sändningar via satellit

1997/98:24 av *Erling Bager* (fp) till kulturministern
Göteborgs Stadsteater

1997/98:28 av *Kenth Skårvik* (fp) till kommunikationsministern
S.k. trefältsvägar

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 7 oktober.

12 § Kammaren åtskildes kl. 15.00.

Prot. 1997/98:9
2 oktober

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 12.39 och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL CARPELAN

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Ny riksdagsledamot	1
3 § Meddelande om partiledardebatt.....	1
4 § Svar på interpellation 1997/98:3 om jämställdhetsarbetet inom Svenska kyrkan	1
Anf. 1 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s).....	1
Anf. 2 LENNART BRUNANDER (c)	2
Anf. 3 KARIN ISRAELSSON (c).....	3
Anf. 4 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s).....	4
Anf. 5 LENNART BRUNANDER (c)	4
Anf. 6 KARIN ISRAELSSON (c).....	5
Anf. 7 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s).....	6
Anf. 8 LENNART BRUNANDER (c)	6
5 § Svar på interpellation 1997/98:6 om tobaksskatten.....	6
Anf. 9 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s).....	6
Anf. 10 STEN ANDERSSON (m)	7
Anf. 11 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s).....	8
Anf. 12 STEN ANDERSSON (m)	9
Anf. 13 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s).....	10
Anf. 14 STEN ANDERSSON (m)	10
Anf. 15 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s).....	10
6 § Anmälan om inkommen faktrapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen.....	11
7 § Hänvisning av ärenden till utskott	11
Ajournering.....	11
Återupptagna förhandlingar	11
8 § Frågestund	11
Anf. 16 TALMANNEN	11
<i>Miljöbalk</i>	<i>12</i>
Anf. 17 LENNART FREMLING (fp).....	12
Anf. 18 Miljöminister ANNA LINDH (s).....	12
Anf. 19 LENNART FREMLING (fp).....	12
Anf. 20 Miljöminister ANNA LINDH (s).....	12
Anf. 21 LENNART DALÉUS (c)	13
Anf. 22 Miljöminister ANNA LINDH (s).....	13
Anf. 23 LENNART DALÉUS (c)	13
Anf. 24 Miljöminister ANNA LINDH (s).....	13
<i>Naturgas</i>	<i>14</i>
Anf. 25 MIKAEL ODENBERG (m).....	14
Anf. 26 TALMANNEN	14
Anf. 27 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	14
Anf. 28 MIKAEL ODENBERG (m).....	14
<i>Arbetslösheten i Europa</i>	<i>15</i>
Anf. 29 ARNE KJÖRNSBERG (s).....	15
Anf. 30 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	15

Anf. 31 ARNE KJÖRNSBERG (s)	15	Prot. 1997/98:9
Anf. 32 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	15	2 oktober
Anf. 33 EWA LARSSON (mp)	16	
Anf. 34 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	16	
Anf. 35 EWA LARSSON (mp)	16	
Anf. 36 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	16	
<i>Folkrätten i Turkiet</i>	17	
Anf. 37 OLOF JOHANSSON (c).....	17	
Anf. 38 Statsrådet PIERRE SCHORI (s).....	17	
Anf. 39 OLOF JOHANSSON (c).....	17	
Anf. 40 Statsrådet PIERRE SCHORI (s).....	17	
<i>Direktverkande el</i>	17	
Anf. 41 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m).....	17	
Anf. 42 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	18	
Anf. 43 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m).....	18	
Anf. 44 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	19	
<i>Visering till Frankrike</i>	19	
Anf. 45 BENGT HURTIG (v).....	19	
Anf. 46 Statsrådet PIERRE SCHORI (s).....	19	
Anf. 47 BENGT HURTIG (v).....	19	
Anf. 48 Statsrådet PIERRE SCHORI (s).....	19	
<i>Kronofogdemyndigheten</i>	20	
Anf. 49 SVEN BERGSTRÖM (c).....	20	
Anf. 50 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s).....	20	
Anf. 51 SVEN BERGSTRÖM (c).....	20	
Anf. 52 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s).....	21	
<i>Småföretagens villkor</i>	21	
Anf. 53 HENRIK S JÄRREL (m)	21	
Anf. 54 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	21	
Anf. 55 HENRIK S JÄRREL (m)	22	
Anf. 56 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	22	
<i>Folkomröstning om Amsterdamfördraget</i>	22	
Anf. 57 BIRGER SCHLAUG (mp).....	22	
Anf. 58 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	23	
Anf. 59 BIRGER SCHLAUG (mp).....	23	
Anf. 60 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	23	
Anf. 61 BIRGER SCHLAUG (mp).....	24	
Anf. 62 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	24	
<i>Översyn av timplanen i skolan</i>	24	
Anf. 63 MONICA GREEN (s)	24	
Anf. 64 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s).....	24	
Anf. 65 MONICA GREEN (s)	25	
Anf. 66 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s).....	25	
<i>Insatser för barnfamiljerna</i>	25	
Anf. 67 TUVE SKÅNBERG (kd)	25	
Anf. 68 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	25	
Anf. 69 TUVE SKÅNBERG (kd)	26	
Anf. 70 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	26	

<i>Kadaverhanteringen</i>	26
Anf. 71 ANNIKA NORDGREN (mp)	26
Anf. 72 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	26
Anf. 73 ANNIKA NORDGREN (mp)	26
<i>Produktionsskatten på el</i>	27
Anf. 74 EVA BJÖRNE (m).....	27
Anf. 75 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	27
Anf. 76 EVA BJÖRNE (m).....	27
Anf. 77 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	27
<i>En likvärdig skola</i>	28
Anf. 78 PER SUNDGREN (v)	28
Anf. 79 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s).....	28
Anf. 80 PER SUNDGREN (v)	28
Anf. 81 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s).....	28
<i>Begravningsväsendet</i>	29
Anf. 82 HANS KARLSSON (s).....	29
Anf. 83 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	29
Anf. 84 HANS KARLSSON (s).....	29
<i>Användningen av amalgam</i>	29
Anf. 85 MARIANNE ANDERSSON (c)	29
Anf. 86 Miljöminister ANNA LINDH (s).....	30
Anf. 87 MARIANNE ANDERSSON (c)	30
Anf. 88 Miljöminister ANNA LINDH (s).....	30
Anf. 89 TALMANNEN	30
9 § Bordläggning	31
10 § Anmälan om fråga för skriftligt svar	32
11 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	32
12 § Kammaren åtskildes kl. 15.00.	33

Gotab, Stockholm 1997